

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. את כדר לעומר דפסק להו ספרא בתרי ... בשתי תיבות פסיק להו בשני שיטין לא פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שיטין נמי פסיק להו.....1
- ב. מותחין לו חוט של משיחה אם חולק את רגליו שתים לכאן ושתיים לכאן טמא שלש לכאן ואחת לכאן טהור כל עוף הקולט מן האויר טמא ...קולט ואוכל קאמרי.....3
- ג. ובחגבים כל שיש לו ... הלכך בעינן רוב ארכו ובעינן רוב הקיפו ת"ר אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הזחל מותר.....4
- ד. ארבה זה גובאי סלעם זה רשון חרגול זה ניפול חגב זה גדיאן מה ת"ל למינו למינהו למינהו ד' פעמים להביא ציפורת כרמים ויוחנא ירושלמית והערצוביא והרזבנית.....5
- ה. והלא הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים וד' כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו יכול יהא מותר ת"ל חגב ששמו חגב.....6

דף סה.

א. את כדר לעומר דפסק להו ספרא בתרי ... בשתי תיבות פסיק להו בשני שיטין לא פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שיטין נמי פסיק להו

למרות שבגמ' אמרו שאת המילה פְּדָרְלַעְמָר (בראשית יד פסוקים א, ד, ה, ט, יז) הסופרים מחלקים לשתיים וכותבים פְּדָרְ לְעָמָר מנהגנו לכותבו במסורה במילה אחת¹, שבכמה מקומות אנו מניחים דברי התלמוד ותפסי'

¹ שיירי כנסת הגדולה הגהות טור יורה דעה סימן רעד אות ד, מהרמ"ה בספר מסורת סייג לתורה, ומהמאירי, וכן כתב הרד"ק "וכן נהגו בכל קהילות ישראל". בית שמואל שמות אנשים ונשים (אחרי סימן קכט) כללים, ביאור הגר"א אבן העזר קכט לב, קסת הסופר חלק ב פרשת לך לך פרק יד. ס"ת יו"ד ער"ה ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דברי המסורת². ויש שכתבו³ שלכתחילה יש להפסיק מעט אך לא כמו שאר תיבות.

בדיעבד אם פסק וכתבו בשני מילים כשר⁴, וי"א⁵ שכשר רק בפסוק ד (ולכאורה ה"ה יז), ובשאר פסוקים תיבות גם אם נמצא כן בשבת בס"ת צריכין להוציא ס"ת אחר,

אולם אם כתב בשתי שורות בכל מקום פסל הספר תורה⁶.

וכן הכותב בגט⁷ שמות שהן נראים כשתי תיבות והם שם אחד, כגון שם ידידיה או פדהצור ועמינדב ועמנואל יכול לכותבן בתיבה אחת, ואם ירצה הסופר לחלוק אותם ולכותבם בשתי תיבות הרשות בידו. אולם בספר תורה אין לחלקם ואם חילקם פסול⁸.

² שיכנה"ג שם ב"ש שם ועיין במנחת שי שהעתיק לשון הרמ"ה שכתב בזה"ל: כדרלעמר חדא מלה כתיב וחסר כתיב ומסור עליה דחדא מלה כתיב והכי משמע במסכת חולין עכ"ל הרמ"ה. וכתב על זה במנחת שי וז"ל: ובעל אור תורה נדחק מאד ליישב דברי הרמ"ה והמסורת שלא ינגדו לנמרתינו כו' ואולי נוסחא אחרת נודמנה להרמ"ה כו' והי' יצילנו משגיאות עכ"ל. ועיין באמת ליעקב לגר"י קמינצקי ז"ל שכתב הנ"ל ליישב דברי הרמ"ה, דהנה לשון הגמרא בחולין הוא: אלא מעתה "את כדרלעמר" דפסק לה ספרא בתרי וכו', הרי דהגמרא קאי על שם כדרלעמר שנוכר בפסוק ד': שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעמר וגו', וכן הוא בפסוק ט': את כדרלעמר מלך עילם וגו', אבל בפסוק א' משמע דחדא מלה כתיבא, דאלי"כ למה לו להביא מפסוק ד' כשהיה יכול להביא מפסוק א', ועל שם כדרלעמר שנכתב בפסוק א' קאי דיונו של הרמ"ה. ואפשר דמהאי טעמא אצלנו נהגו לכתוב כולו בחד מלה, והיינו דמסופקין אנחנו איזה "את כדרלעמר" פסקינן לשני תיבות – אם של פסוק ד' אם של פסוק ט', וכיון שכן אזלינן אחר הרוב וכולן נכתבין במלה אחת, ודו"ק.

³ חסד לאלפים יורה דעה מסימן ער עד רפד סעיף ט וכן במאורי אור (לבעל המעיל צדקה) פרשת לך לך הכריע לעשות ריוח פחות משיעור כדי לצאת ידי כולם, וכ"ה בשב יעקב נו והאריך בישוב קושיות האו"ת. וכ"ה בב"ש אבהע"ז סוף סימן קכט גבי גט, אולם בס"ת אפשר דס"ל שלא יעשה כן.

⁴ חסד לאלפים שם

⁵ בקסת הסופר חלק ב לשכת הסופר פרשת לך לך ס"ק י נראה לפע"ד נ"מ לדינא. כי שאר כדרלעמר שנמצא חלוק לשתי תיבות גם אם נמצא כן בשבת בס"ת צריכין להוציא ס"ת אחר. ואך בהך את כדרלעמר שבפסוק ד' יש להקל.

⁶ מדפסלינן הכי לענין גט, ועיין ים של שלמה מסכת חולין פרק ג סימן קיט דהכי משמע, וכ"כ בס' שערי אפרים שער ה' סעי' ו', וכן במ"ב קמג ס"ק כה

⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכט לב

⁸ בירושלמי פ"ק מגילה אלו שמות שאינן נחלקין עמיאל עמישדי צוריאל צוישדי גמליאל פדהצור פדהאל. ולמרות שבס' שערי אפרים שער ה' סעי' ו' כתב שבנחלק לשני תיבות אין להוציא אחרת ומ"מ אחר השבת יש לתקן וכו' ודימה לכדרלעומר בקסת הסופר חלק ב לשכת הסופר פרשת וארא ס"ק כב כתב ותמיהני מאי שיאמ"י כדרלעמר להנך אחריני כדרלעמר איתא בגמ' דנחלק לשתי תיבות ולא לשתי שיטין. ונהי דאנן קימ"ל כבעלי המסורה דאינו נחלק כלל מ"מ אם נמצא כן בשבת בזה כתב בתשו' שב יעקב שאם נמצא בשבת חלוק יש לסמוך אנמי' דילן אבל בהנך שהן בקבלה שהן תיבה אחת ולא נמצא חולק בהן (אך בשם פדהצור) נראה פשוט דאם נמצא נחלק לשתי תיבות אפי' בשיטה אחת פסול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ובלבד שיכתוב⁹ אותם בשיטה אחת, אבל אם פסקן וכתבן בשתי שיטות פסול¹⁰.

ב. מותחין לו חוט של משיחה אם חולק את רגליו שתיים לכאן ושתיים לכאן טמא שלש לכאן ואחת לכאן טהור כל עוף הקולט מן האויר טמא... קולט ואוכל קאמרי

כבר התבאר לעיל דף נט: ודרף סב. שמצד הדין¹¹ עופות אף על פי שאינו מכירם בודק בסימנים¹² וכל עוף שהוא דורס ואוכל בידוע שהוא טמא.

ואם אינו ידוע¹³ אם הוא דורס או לאו אם כשמעמידין אותו על חוט חולק את רגליו ב' אצבעות לכאן וב' אצבעות לכאן, או שקולט מן האויר ואוכל דהיינו שאינו מניחו לארץ עד שיבלענו¹⁴ בידוע שהוא דורס ולא מהני ליה שום סימן טהרה¹⁵.

ואם אין לו סימנים אלו אם¹⁶ יש בו ג' סימני טהרה א. אצבע יתירה ב. זפק ג. קוקבנו נקלף מותר לאכלו אולדם אם אינו יודע אם דורס או לאו הוששים אנו שמא הוא טמא ולכן אסור לאכול אפילו על פי ג' סימנים הללו ואפילו אם רואה שאינו דורס עכשיו שמא ידרוס לאחר זמן.

⁹ לבוש שם ועיין גם פשוט

¹⁰ ועיין בשדי חמד (אס"ד מערכת גט סי' מז אות למ) שהביא בשם שו"ת עמרת חכמים שדן לגבי מי שיש לו שני שמות, ראובן שמעון, ודעת הרב השואל שצריך להקפיד לכתבם בגט בשיטה אחת, והעמרת חכמים חלק עליו וכתב שדוקא בשם ידידיה וכד', שמורכב שם אחד מב' שמות, וע"י ההרכבה נעשה אחד לגמרי צריך לכתוב בשיטה אחת משא"כ בראובן ושמעון דלא שייך לומר שהורכב לשם אחד, אלא שהוא נקרא בב' שמות, אין צריך לכתבם בשיטה אחת. והביא בשם המיב גימין (ש"א אות א' ס"ק כה) שכתב שב' שמות כגון אברהם יצחק או שרה רבקה יש לכתוב שניהם בשיטה אחת. ועוד הביא בשם החת"ס (אבה"ע סימן יח) שכתב לגבי שם משה יהודה שמותר לחלקם בב' שיטות,

¹¹ חכמ"א כלל לו סעי' ב

¹² ועיין כרתי ופילתי סי' פג ס"ק ד שהקשה אמאי לא נלך אחר הרוב שרוב העופות טהורים ועיין בערוה"ש שם סעי' ב שתירץ שאמנם מיני העופות הטהורים הם רוב אבל בטמאים ישנם רוב שהרי איתא בחז"ל שמאה עופות טמאים יש במזרח וכולם מין "איה" הם

¹³ חכמ"א שם

¹⁴ לאפוקי תרנגול אף על גב שגם הוא קולט האוכל מן האויר מכל מקום קודם שיבלענו מניחו על הארץ (חכמ"א שם)

¹⁵ שהרי גם בכ"ד עופות יש מהם שיש להן ג' סימני טהרה אלא שהם דורסין (חכמ"א שם)

¹⁶ חכמ"א שם סעי' ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולפיכך אסור לאכול שום עוף אסור אלא אם כן יש עליו מסורת טהרה דהיינו שהוא דבר פשוט באותו מקום שעוף זה טהור שכך מסרו להם אבותיהם וכיון שמסורת בידם שזה העוף טהור אפילו אין בו ג' סימנים הללו מותר ולכן אין צריך לבדוק אחר שום סימן.

ג. ובחגבים כל שיש לו ... הלכך בעינן רוב ארכו ובעינן רוב

הקיפו ת"ר אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הזחל

מותר

כבר התבאר לעיל דף נט: ששלשה סימני טהרה יש בחגב טהור¹⁷ א. כל שיש לו ארבע רגלים ב. שיש לו ארבע כנפים וצריך שיהיו שחופות רוב¹⁸ אורך גופו ורוב הקף גופו ג. ויש לו שני כרעים¹⁹ לנתר בהם דהיינו לקפץ ולהעתיק ממקום למקום²⁰

¹⁷ רמב"ם מאכ"א א הכ"ב והכ"ג וש"ע יו"ד סי' פה סעי' א

¹⁸ ועיין בהגהות יד אברהם לש"ע שם שדן אי בעינן רוב הנראה לעינים או מהני רוב מצומצם ע"י מדידה וכתב שכן נראה עיקר

¹⁹ והם שני רגלים ארוכות לנתר בהם חוץ מהד' רגלים שהולך בהם

²⁰ ועיין אור החיים עה"ת ויקרא שם "אשר לו כרעים כבר הארכתי בחיבורי על טור יו"ד (בפרי תואר סימן פה) שהעיקר כפירוש רש"י בזה, שצריך שיהיו לו כרעים הארוכים סמוך לצוארו והטועים להתירה כי אין מין זה בנמצא, אף אני השיבותי אותו, גם אין מצויים אלא מין אחד מהארבע שהם שמנה, אשר רשם ה' בטהרה גם אינם מצויים לפנינו מינים הטמאים שאין להם הכרעים בדרך זה, והם הרבים, למה שקדם לנו כי לא ימנה הכתוב אלא המועטים, וכאן מנה הטהורים, אם כן הטמאים הם המרובין, ומעתה אין ראיה ממה שאין מצוי מין זה לומר שאיננו בעולם, שהרי יש מינים הרבה ודאי, ואינם מצויים כל עיקר אצלנו: לכן כל ירא וחרד ירא ויפחד לבל יושיט ידו לשקץ זה, וימחה בשולחי יד – והנה מיום שנשמעו דברי במערב ופירשו מהם רבים לא נגע ה' עוד במכה זו ולא נראו זה יותר מי"ב שנה, כי תורה ומעשים טובים כתרים בפני הפורענות" אבל בתימן ובמרוקו יש שנהגים גם בדורותינו לאכול מינים שיש להם מסורת עליהם (עיין ספר הליכות תימן לר"י קאפח עמ' 218 – 221 ועיין שו"ת נופת צופים להר" פתחיה מרדכי בירדוגו יו"ד סי' ג)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

גם מי שאין לו עכשיו כנפים או כרעים או שאין לו כנפים החופין את רובו ועתיד לגדל אותן אחר זמן כשיגדיל²¹ הרי זה מין טהור ומותר מעתה, ואף על פי שראשו ארוך ויש לו זנב.

ד. ארבה זה גובאי סלעם זה

רשון חרגול זה ניפול חגב זה

גדיאן מה ת"ל למינו למינהו למינהו ד' פעמים

להביא ציפורת כרמים ויוחנא ירושלמית והערצוביא

והרזבנית

עוד התבאר שם שמיני חגבים²² שהתירה תורה שמונה ואלו הן א. חגב ב. מין חגב והוא הרזבנית ג. חרגול ד. ומין חרגול והוא ערצוביא ה. ארבה ו. ומין ארבה והיא צפורת כרמים ז. סלעם ח. ומין סלעם והיא יוחנא ירושלמית.

מי שהוא²³ בקי בהן ובשמותיהן אוכל והצייד נאמן עליהן ומי שאינו בקי בהן בודק²⁴ בסימנין .

דף סה:

²¹ ועיין בפרי תואר י"ד שם שגם אלו שנהגו להתיר מין חגב מסוים היינו רק כשיש לו צורת חגב רק שעדיין לא נשלמו כנפיו וכו' אבל קודם שנעשה גולם דהיינו מיד אחרי שיוצאים מהביצה הרי הוא ממש שרץ העוף ואין צורתו כלל כחגב אלא נראה ממש כמין אחר (ועי"ש שמוזה הוכיח שאותו המין אסור גם אחרי שנראה כחגב שהרי לא יתכן שהיה בו איסור גמור וחזר והותר ואכמ"ל)

²² רמב"ם שם פ"א הכ"א

²³ שם הלכה כב

²⁴ דעת הרמב"ם שישנה מצות עשה לבדוק בסימני חגבים ודעת הרמב"ן שאינו מצות עשה (מצות עשה קנא)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ה. והלא הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים וד' כנפים וקרצולים
וכנפיו חופין את רובו יכול יהא מותר ת"ל חגב ששמו חגב

שריץ אע"פ שיש בו כל הסימנים הללו, אינו מותר אלא אם כן שמו חגב או
שיש להם מסורת ששמו חגב.²⁵

ועכשיו נוהגין²⁶ שלא לאכול שום חגב אפילו יש בו כל הסימנים הללו ובידוע ששמו
חגב לפי שאין אנו בקיאים בשמותיהן.²⁷

²⁵ ועיין בדרכי תשובה שם ס"ק יא שהביא מחלוקת אחרונים אי בענן שיהיה מסורת שהוא מותר באכילה
אע"ג שאין מסורת ששמו חגב או דבעינן שיהיה דווקא מסורת ששמו חגב ולא מהני מה שיש מסורת שהוא
מותר באכילה

²⁶ חכמת אדם כלל למ סעי' א

²⁷ ועיין בדרכי תשובה שם ס"ק יב בשם החנורה שמואל שההולך ממקום שאין להם מסורת שם למקום שיש
מסורת יכול לאכול במקום שיש שם מסורת אפילו אם דעתו לחזור למקומו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

